

Forfatter: Hjortø, Knud

Titel: Udrag fra Syner (Danske Klassikere)

Citation: Hjortø, Knud: "Syner", i Hjortø, Knud: *Syner*, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 2003, s. 143. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur:
https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hjort_01-shoot-idm140211094233216/facsimile.pdf (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Syner

mens han selv går under. Det er, som om først det iskold vand formår at slukke hans indre brand – han fornemmer til slut, at vandet bliver hunkent – og han dør i fred, i en slags lykke efter sin kærlighedsgerning.

I *Hans Råskov* er Hjortøs viden om de sjælelige vulkanismer, som bar *Syner* kunstnerisk, nyttiggjort i et portræt af en magtfuld, moderne og tilsyneladende rationel mand. Det er som om mændene i forfatterskabet er mere enstrængede end kvinderne, derfor finder de ikke så ofte modenheden, men fortsætter ad deres eget væsens tangent uden at møde det andet menneske for alvor, f.eks. i voksen og gensidig kærlighed.

I den sene roman *Hans Heilams nat*, 1924, skildrer Hjortø et sjæleligt kriseforløb. Hans Heilum er som Hans Råskov og som så mange andre af Hjortøs personer en bondefødt, der slår igennem uden for miljøet – Heilum som journalist. Allerede som barn og ung har han fået et distanceret forhold til den ydre verden, idet hans naturlige lidenskab og indre glød forbinder sig med hans fantasievne. Som journalist har han succes som en bidende ironiker og satiriker. Foranlediget af et kærlighedsforhold vækkes ulvne i hans sinds kelder, og han gennemløber en krise, hvor erindringer fra hans tidligere liv hvirvles op sammen med ren galskab. Gennem et helt terapeutisk drømmeforløb finder han sin bestemmelse: han skal være digter og helt utronisk forbinde fantasi med virkelighed. Også den nye virkelighed, der dukker op for ham i skikkelse af en ung kvinde.

Den sjæleligt udviklede digter og den ukomplicerede unge pige, der frelser ham med sin kærlighed. Det lyder som noget, man har hørt før. Men i de værker, hvor pigen er lige så interessant som manden, bliver kunsten sandest. Derfor er *To verdens* så god en bog, rigere end bøgerne om mændene alene med deres private ildbrand. Når kvinderne erkendes som runde og mangfoldige personer og ikke blot som kærlighedsanledninger og frelserinder, bliver kunsten menneskelig. Og det var Hjortøs kunst i hans bedste værker, der er sandt *moderne* – ud over som *Syner* blot *modernistiske*.

Men det var i arbejdet med *Syner*, at de sjælelige grundkræfter brød igennem som et vulkansk udbrud af kræfter, som Hjortø lær-